

KRYTERIA WYMAGAŃ NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE SZKOLNE Z GEOGRAFII W KLASIE 5

- NOWA ERA - *Planeta Nowa*

Wymagania na każdy stopień wyższy niż dopuszczający obejmują również wymagania na stopień poprzedni.

Wymagania na ocenę celującą obejmują stosowanie przyswojonych informacji i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Mapa Polski				

· wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy · wymienia elementy mapy · wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna · odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej · podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych · wymienia różne rodzaje map · odczytuje informacje z planu miasta	· odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie · stosuje legendę mapy do odczytania informacji · odczytuje skalę mapy · rozróżnia rodzaje skali · oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy · odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej · wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta	· rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe · rysuje podziałkę liniową · wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę · oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej · wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa · wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim · wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową · przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie	· dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych · przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową · oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej · oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej · oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej · rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu · rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej · omawia zastosowanie map cyfrowych · podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	· posługuje się planem miasta w terenie · podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści · analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski · czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego · projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
--	---	--	--	--

2. Krajobrazy Polski

· wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz · wymienia składniki krajobrazu · wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy · wymienia pasy rzeźby terenu Polski · wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie · wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego · wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim · wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego · wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie · odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim · wskazuje na mapie pas Nizin · Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką	· podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym · określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski · przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji · omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego · wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego · przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej · wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej · opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego · wymienia główne cechy krajobrazu miejsko przemysłowego Wyżyny Śląskiej · przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej · omawia	· charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce · opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu · opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz · przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim · opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego · przedstawia wpływ łądolodu na krajobraz pojezierzy · omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej · przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy · omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej · charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców	· dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania · porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach · wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne · wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie · wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim · charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej · opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy · omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki · opisuje za pomocą	· proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy · prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły · przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego · przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy · analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej · planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie
--	---	--	--	--

· wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką	cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko Częstochowskiej na podstawie ilustracji · wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych	Wyżyny Śląskiej · omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych	przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej	· przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka
---	--	---	---	--

· wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej · podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy · określa położenie Warszawy na mapie Polski · wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy · wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską · wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej · wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską · wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej · określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej · podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie	- dla Wyżyny Krakowsko Częstochowskiej · wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr · wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego · omawia cechy pogody w górach · wymienia atrakcje turystyczne Tatr	· charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej · charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej · opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach · opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala	· opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej · charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd · przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich · opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr	· analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej · przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd · wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--	---	--	--	---

Krakowsko Częstochowskiej · podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko Częstochowskiej				
---	--	--	--	--

· określa na podstawie mapy położenie Tatr · wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie				
---	--	--	--	--

3. Lądy i oceany

· wskazuje na globusie i mapie Świata bieguny, równik, południk zerowy i 180o, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe · wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie · wymienia największych podróżników	· wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna · wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie · porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów · wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych	· podaje przyczyny odkryć geograficznych · wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo · opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa	· określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej · opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	· oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach · przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
--	---	---	---	--

biorących udział w odkryciach geograficznych		Kolumba		
4. Krajobrazy świata				
· wyjaśnia znaczenie terminu pogoda · wymienia składniki pogody · wyjaśnia znaczenie terminu klimat · wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi · wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi · wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów	· wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem · odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu · wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej · omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat	· wskazuje na mapie klimatycznej · obszary o najwyższej oraz · najniższej średniej rocznej · temperaturze powietrza · wskazuje na mapie klimatycznej · obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie · opadów · porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym	· oblicza średnią roczną temperaturę powietrza · oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku · oblicza roczną sumę opadów · prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów	· przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych · omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi · porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt

liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej • podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów • wyjaśnia znaczenie terminu pustynia • wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy	strefy lasów liściastych i mieszanych • omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej • wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w	• wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej • charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów • omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyń gorących • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach	równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów • omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności	• analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	--	---	--	---

krajobrazów śródlądowych ·wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym	Himalajach ·opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach			
---	---	--	--	--

·rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródlądowej ·wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródlądowej · wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina ·wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry ·rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry ·wskazuje na mapie Himalaje ·wymienia charakterystyczne dla				
--	--	--	--	--

Himalajów gatunki roślin i zwierząt				
--	--	--	--	--